

6TH INTERNATIONAL TURKIC WORLD CONGRESS ON SOCIAL, HUMANITIES, ADMINISTRATIVE, AND EDUCATIONAL SCIENCES PROCEEDINGS BOOK

SEPTEMBER 12-14, 2026 | BAKU, AZERBAIJAN

PARTICIPANT COUNTRIES (17 DIFFERENT COUNTRIES)

Algeria – Azerbaijan – China – India –
Iran – Malaysia – Nigeria – North
Macedonia – Pakistan – Philippines –
Romania – Rwanda – Spain – Sri Lanka
– Türkiye – Uzbekistan – Vietnam

E-ISBN: 9 7 8 - 9 9 5 2 - 6 1 0 - 8 9 - 5

DOI: <https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-89-5.2026.100.1146>.

E D I T O R S :

P R O F . D R . Q A B I L A L I Y E V

P R O F . D R . M U R A T Ö Z K A N

BZT TURAN PUBLISHING HOUSE®

2026©

TURKEY, AZERBAIJAN

TR: +90 538 334 59 23 AZ: +994 50 300 2920

**6TH INTERNATIONAL TURKIC WORLD
CONGRESS ON SOCIAL, HUMANITIES,
ADMINISTRATIVE, AND EDUCATIONAL
SCIENCES**

PROCEEDINGS BOOK

SEPTEMBER 12-14, 2026

ONLINE & IN-PERSON PARTICIPATION

ZOOM & BAKU, AZERBAIJAN

**CONGRESS PROCEEDINGS
BOOK**

EDITORS

PROF. DR. QABIL ALIYEV

PROF. DR. MURAT ÖZKAN

BZT AKADEMİ PUBLISHING HOUSE®

TURKIYE, AZERBAIJAN

TR: +90543 671 0123

turkicworldcongress@gmail.com

<https://www.turkiccongress.com/>

All rights reserved

BZT TURAN YAYINEVİ®

BZT TURAN PUBLISHING HOUSE

Publishing Date: 22.09.2026

E-ISBN: 978-9952-610-89-5

DOI: <https://doi.org/10.30546/19023.978-9952-610-89-5.2026.100.1146>

CONGRESS ID

CONGRESS NAME

6TH INTERNATIONAL TURKIC WORLD CONGRESS ON SOCIAL,
HUMANITIES, ADMINISTRATIVE, AND EDUCATIONAL SCIENCES

DATE AND VENUE

SEPTEMBER 12-14, 2026

ONLINE & IN-PERSON PARTICIPATION (BAKU, AZERBAIJAN)

(FROM 17 DIFFERENT COUNTRIES)

*Algeria – Azerbaijan – China – India – Iran – Malaysia – Nigeria – North Macedonia – Pakistan –
Philippines – Romania – Rwanda – Spain – Sri Lanka – Türkiye - Uzbekistan – Vietnam*

ORGANIZERS & PARTICIPANT INSTITUTIONS

BZT Turan Academy, Türkiye

El-farabi University, Kazakhstan

Republic of Türkiye Presidency, Finance Office, Türkiye

Azerbaijan State Pedagogical University, Uzbekistan

Mamun University, Uzbekistan

University of Tetova, N. Macedonia

Ordu University, Türkiye

Presidents of Organization Committee

Prof. Dr. Qabil ALIYEV

Prof. Dr. Murat ÖZKAN

President of Scientific Committee

Prof. Dr. Murat ÖZKAN

Dr. Özkan AVCI

President of Coordinators' / General Coordinator

Dr. Baha Ahmet YILMAZ

ACCEPTED PAPERS

104 Turkish Participants

122 Foreign Participants

%54 Foreign Participant Rate

%46 Turkish Participant Rate

REFUSED PAPERS

3 Foreign Participants

EVALUATION PROCESS

All Submissions Have Passed a Double-Blind Referee Evaluation Process

All Responsibility for the Works Belongs to the Author

6. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI SOSYAL, BEŞERİ, İDARİ VE EĞİTİM BİLİMLERİ KONGRESİ

12-14 EYLÜL 2026
YÜZ YÜZE & ÇEVİRİMİÇİ
BAKÜ, AZERBAIJAN & ZOOM

12-14 Eylül 2026 tarihlerinde ZOOM üzerinden çevrimiçi ve Azerbaycan'ın Bakü kentinde yüz yüze olarak gerçekleştirilen 5. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal, Beşeri, İdari ve Eğitim Bilimleri Kongresi akademik teşvik kriterlerini sağlamaktadır. Toplam 226 adet bildirinin yer aldığı kongre üç gün boyunca çevrimiçi ve yüz yüze olarak gerçekleştirilmiştir.

Türkiye dışından toplam **5 farklı ülkeden açılış konuşmacısı; 15 farklı ülkeden katılım** sağlanmış olup, 226 adet bildirinin 122 tanesi yabancı, 104 tanesi Türk katılımcı tarafından sunulmuştur. Kongrenin yabancı katılımcı oranı %54'tür.

Bu belge ilgili üniversitenin akademik teşvik komisyonuna takdim edilmesi üzerine verilmiş.

İlgili bilgilerin detayları kongre bildiri kitabının künye kısmında yer almaktadır.

Kongremize ilginiz için teşekkür ederiz.

Saygılarımızla,

Dr. Niyameddin SUKUROVA
Congress Scientific Committee Member

İLETİŞİM

E-mail: turkicworldcongress@gmail.com

Phone: +90(543) 671 0123

<https://www.turkiccongress.com/>

METİN TURAN'IN “ESKİYEN” ŞİİRİNDE ÇOCUKLUĞA VE DOĞAYA SİĞİNMA

Can ŞEN^{1*}

^{*1} Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türkiye.
ORCID Code: 0000-0001-7449-5112.

ÖZET

Bu çalışmada çağdaş Türk edebiyatının üretken isimlerinden olan Metin Turan'ın (d. 1966) *Sokaklar Kentler Ülkeler* kitabında yer alan “Eskiye” şiirini incelenecektir. “Eskiye” Turan'ın şiirlerindeki bireysel ve toplumsal yönelimleri bir arada göstermesi açısından önemli bir şiirdir. Şiirlerinde lirik bir duyarlılıkla toplumculuğu sentezleyen Metin Turan; aşk, yalnızlık, gurbet, yabancılaşma, şehir yaşamı, toplumsal yozlaşma, doğaya yönelme gibi temaları ağırlıklı olarak işlemiştir.

Şairin hayatından izler taşıyan “Eskiye” şiiri, modern hayattım maddi ve manevi olarak yıprattığı insanları ve kentleri odağına almaktadır. Hızlı kentleşme ile çağdaş hayatın getirdiği baskılar, bireyleri ve şehirleri kendi öz benliklerinden koparmaktadır. Bu yabancılaşma karşısında “eskimeyen” sığınaklar ise doğa ve çocukluktur. İnsanoğlu ne kadar uzaklaşırsa uzaklaşsın, doğa canlılığını korumakta; kent yaşamının yarattığı bıkkınlıktan kaçmak isteyen her bireye kucak açmayı sürdürmektedir. Neticede, büyük kentlerin karmaşasında ruhsal olarak yıpranan ve tükenen insanlar, içsel huzuru yeniden yakalayabilmek adına çocuk masumiyetine ve doğanın iyileştirici kucağına sığınma gereksinimi duyarlar. Bu sığınma/kaçış isteği psikolojik olarak pek çok şairde görülen ortak bir yönelimdir ve Metin Turan'ın “Eskiye” şiiri de bunun üzerine kuruludur.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet dönemi Türk şiiri, Metin Turan, Sokaklar Kentler Ülkeler, “Eskiye”, doğa, çocukluk.

REFUGING IN CHILDHOOD AND NATURE IN METİN TURAN'S “ESKİYEN” POEM

ABSTRACT

This study analyzes the poem “Eskiye” (The Aging), included in *Sokaklar Kentler Ülkeler* (Streets, Cities, Countries) by Metin Turan (b. 1966), one of the prolific figures of contemporary Turkish literature. “Eskiye” holds significant value as it simultaneously reflects both individual and social inclinations in Turan's poetry. Synthesizing social realism with lyrical sensitivity, Metin Turan predominantly explores themes such as love, loneliness, exile, alienation, urban life, social corruption, and orientation toward nature.

Carrying traces of the poet's own life, "Eskiye" focuses on cities and individuals physically and spiritually worn down by modern existence. The pressures of rapid urbanization and contemporary life detach both individuals and cities from their essential selves. Amid this alienation, nature and childhood stand out as "unwearing" sanctuaries. No matter how far humanity strays, nature maintains its vitality and continues to embrace anyone seeking escape from the weariness of urban living. Consequently, individuals spiritually exhausted by the chaos of metropolises feel a deep necessity to take refuge in the innocence of childhood and the healing embrace of nature to regain inner peace. This impulse to seek refuge or escape is a psychological orientation shared by many poets, upon which Metin Turan's "Eskiye" is structurally built.

Keywords: Turkish poetry of the Republican era, Metin Turan, Sokaklar Kentler Ülkeler, "Eskiye", nature, childhood.

1. Giriş

Çağdaş Türk edebiyatının gerek şiirleriyle gerekse inceleme/araştırma yazıları/kitaplarıyla üretken isimlerinden olan Metin Turan, 10 Ocak 1966'da Kars'ın Kağızman ilçesinde dünyaya gelmiştir (Çelik, 2020). İlk şiir kitabı *Suları Islatan Mecnun*'u 2003'te yayımlayan Turan, çalışmamızda inceleyeceğimiz "Eskiye" şiirinin yer aldığı *Sokaklar Kentler Ülkeler* kitabını 2007'de okurlarına sunmuştur (Turan, 2022, s. 4). Lirik bir duyarlılıkla sorumluluk sahibi bir toplumculuğu birleştiren Metin Turan şiirlerinde aşk, yalnızlık, gurbet, yabancılaşma, şehirler ve şehir yaşamı, toplumsal yozlaşma, doğaya yönelme gibi temaları işlemiştir. Betül Mutlu, onun şiir dünyasının yönelimlerini şöyle belirtmiştir:

"(...) Onun şiiri yaşamın içinde etkin roller almaya çalışan, sorumlulukları olan, toplumdan etkilenen ve onu etkilemeye çalışan bireyin şiiridir. Bu yüzden aşk şiirlerinin arkasında politik arka planı vermeye çalıştığı gibi, dünyayı ve insanı toplumsalcı bakış açısıyla değerlendiren bireyin şiirini de yazmak ister. Bu yaklaşımı onu toplumcu gerçekçi edebiyat anlayışına yaklaştırır. (...)" (Mutlu, 2019, s. 145).

Metin Turan'ın çalışmamızda ele alacağımız "Eskiye" şiiri de bu doğrultuda bireysellikte toplumculuğun kesiştiği bir noktada durmaktadır.

2. Bir Kaçış Şiiri Olarak "Eskiye"

Kaçış arzusu pek çok şairde görülen bir çeşit ortak yönelimdir. Dünyaya intibak edemeyen yahut hayatın olumsuzluklarından bunalan şairler farklı kaçış arzularını şiirlerinde dile getirmişlerdir (Şen, 2020, s. 38). Metin Turan'ın "Eskiye" şiirinde de kaçış arzusu belirgin olarak görülmektedir:

*"aralık sonradan başlayan yeni bir yıl
tüm aylarını tüketir eskinin
ömür gibidir ocak, ondandır oğlak burcundan oluşum
yaşımı çocuklara verip, gelinlik kızlara yaşımı*

giderim ankara'dan, bütün başkentlerinden dünyanın

başbakansız, polissiz, zabıtasız

bir köy evine sığınırım asitsiz, karbonsuz, mazotsuz

bir yeşile yaslanmak isterim, toprağa, suya ve ağaca

bir dosta yaslanır gibi hayata” (Turan, 2009, s. 32).

Şiir, Turan'ın doğum tarihine yaptığı incelikli gönderme ve bireysel takvim algısının farklılığı ile başlamaktadır. Aralık, takvimsel olarak yılın son ayı olmakla beraber şaire göre yeni bir yılın tersinden başlamasıdır. Bunun sebebi aralığın kendisinden önceki ayları tüketmiş oluşudur. Ocak ise şair için “ömür” demektir, zira 10 Ocak doğumludur (Çelik, 2020). Doğum günü itibarıyla da şiirde belirttiği gibi oğlak burcundandır.

Şairin bireysel zaman algısıyla başlayan şiir “*yaşımı çocuklara verip, gelinlik kızlara yaşımı*” şeklindeki dördüncü mısraı ile kaçış arzusunu ortaya koymaya başlamaktadır. Şairin yaşını çocuklara/gelinlik kızlara vermek istemesi, çocukluğa dönüş/kaçış arzusu olarak yorumlanabilir. Çocuklar büyümek, gelinlik kızlar ise evlenmek istemektedir. Şair yaşını onlara vererek onların bekleyişini hızlandıracak, kendisi ise yıllar geçtikçe insan için bir ağırlık hâline dönüşen yaşlarından azade olacağından yeniden çocukluğuna kavuşacaktır. Çocukluğunu on yaşına kadar Kağızman'da doğayla iç içe ve doyasıya yaşayan Metin Turan (Mutlu, 2019, s. 144), Ankara'ya yerleşmesiyle oldukça erken bir yaşta doğadan, ailesinden ve çocukluğundan kopmak zorunda kalmıştır. Bu durum şairin çocukluğa dönüş arzusunun sebebini somut olarak göstermektedir.

Yaşlarından kurtularak çocukluğa dönme isteği Cahit Sıtkı Tarancı'nın “*Affan Dede'ye para saydım, / Sattı bana çocukluğumu. / Artık ne yaşım var, ne adım; / Bilmiyorum kim olduğumu. (...)*” (Tarancı, 2004, s. 164) şeklinde başlayan “Çocukluk” şiirini anımsatmaktadır. İki şair de benzer bir hâlet-i ruhiye içinde karşımıza çıkmaktadır.

“Eskiyen”in “*giderim ankara'dan, bütün başkentlerinden dünyanın*” şeklindeki beşinci mısraından itibaren şiirdeki kaçış arzusu toplumsal bir görünüm kazanmaya başlamaktadır. Ankara'ya ilk kez 1977'de, ortaokul son sınıf öğrencisiyken geldiğini belirten Turan, bir birey olarak Ankara'daki kentleşme ve kültür sorunlarından rahatsızdır (Kansu, 2019, s. 89). Bunun şiirlerine yansımaları şöyle dile getirmiştir: “*Ankara'ya dair şiirlerim, bütün bunlara itirazdan doğuyor sanki... Bana şiir yazdıran yanına gelince, seviyorum bu kenti ve bütün bu olanlardan hoşnut değilim.*” (Kansu, 2019, s. 90).

Çocuk yaşta Kağızman'dan Ankara'ya gelmesi ve hayatının büyük kısmını bu şehirde geçirmesi Turan'ın şiirlerine yansımıştır. Şehir algısı/duyarlılığı yüksek bir şair olan Turan'ın şiirlerinde Ankara, Edirne, Kars, İzmir, Zonguldak, Erzurum gibi şehirlerden izlenimler görülmektedir. Özellikle de kendisi için daha önemli olan Kars, Ankara ve Edirne'ye şiirlerinde ayrıntılı olarak yer verdiği görülmektedir (Mutlu, 2019, s. 152). Bununla beraber onun şehirlere bakışı her zaman lirik değildir, “Eskiyen”de

olduğu gibi kentleşme sorunlarına karşı eleştirel bir tutum da bu tarz şiirlerinde görülür. İlk şiir kitabından itibaren tüketim kültürüne, çarpık kentleşmeye, çevre sorunlarına, doğadan kopuşa, bireyin kendisine ve çevresine yabancılaşmasına vurgu yapan (Mutlu, 2019, s. 149) Turan'ın şiirlerinde hızla ve orantısız büyüyen kentlerin bireyler üzerindeki olumsuz etkileri ana izleklerden biri olarak ön plana çıkmaktadır (Arseven, 2019, s. 185). Metin Turan'ın şiirlerinde insanlar gecekondulaşan ya da betonlaşarak çarpık kentleşmeye maruz kalan şehirlerin olumsuz atmosferinin etkisi altındadır (Şahin, 2019, s. 33). “Eskiye”de bu olumsuz atmosferden kaçış “*başbakansız, polissiz, zabıtasız*” mısraında bürokrasiden ve sıkı bir devlet denetiminden uzaklaşma, “*asitsiz, karbonsuz, mazotsuz*” ifadelerindeyse büyük şehirlerdeki çevre kirliliğinden kurtulma arzusu şeklinde somutlaşmaktadır.

Metin Turan, bu şiirinde moderleşmenin ve orantısız kentleşmenin neticesinde yalnızlık, güvensizlik ve hayattan kopuş durumuyla karşı karşıya kalan bireyin acısını yansıtmaktadır (Sivri, 2019, s. 10). Turan, “Eskiye”de ve bu doğrultudaki başka şiirlerinde “*kendinden başka bir kent olmaya*” zorlanan şehirlerin (Sivri, 2019, s. 6) bu durumuna tepki göstermektedir. “Eskiye”de bu tepki çocuklukla beraber doğaya kaçış şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Zira, Turan açısından çocukluğa dönüş -şairin çocukluğunun doğayla iç içe geçmesiyle bağlantılı olarak- aynı zamanda doğaya kaçış demektir.

Şehirlerden doğaya kaçış arzusu romantizm akımının önemli düsturlarından birisidir. Bu noktada özellikle Jean Jacques Rousseau'nun *Emile* adlı eseri romantiklerdeki doğa yöneliminin görüldüğü önemli eserlerden birisidir (Sivri, 2019, s. 10). “Eskiye”deki doğaya kaçış arzusu ise salt romantik bir tavır değildir. Turan'ın bu şiirinde toplumcu ve hatta çevreci bir duyarlılık da bu kaçış arzusunu beslemektedir.

Doğaya kaçış arzusu Türk şiirinin başka isimlerinde de görülen bir yönelimdir. Örneğin, Necip Fazıl Kısakürek 1926 tarihli “Şehirlerin Dışından” şiirinde “*Kalk, arkadaş, gidelim! / Dereler yoldaşımız, / Dağlar omuzdaşımız, / Dünyayı seyredelim, / Şehirlerin dışından. (...)*” (Kısakürek, 2014, s. 176) ve 1931 tarihli “Dağlarda Şarkı Söyle” şiirinde “*(...) Uzasan, göğe ersen, / Cücesin şehirde sen; / Bir dev olmak istersen, / Dağlarda şarkı söyle!*” (Kısakürek, 2014, s. 185) şeklindeki mısralarıyla doğayı ve doğaya sığınmayı yüceltmıştır. Gülten Akın ise “Yüksek Evde Oturanın Türküsü” şiirinin son bendinde “*Evleri yüksek kurdular / Cama betona boğdular / Usumuzdaydık unuttuk / Topraklar uzakta kaldı / Toprağa bağlı olanlar*” (Akın, 2021, s. 45) mısralarıyla hızlı ve orantısız kentleşmenin bireyleri doğadan nasıl kopardığını ortaya koymuştur. Dünya görüşleri ve poetikaları birbirinden oldukça farklı olan bu şairlerin kentleşmeden / kent yaşamından bunalmaları ve doğaya sığınmak istemeleri, bunu yüceltmeleri kentleşme sorunlarının ve doğaya özlemin Cumhuriyet dönemi Türk şiiri için ortak temalardan olduğunu göstermektedir. Turan'ın şiirini “*bir yeşile yaslanmak isterim, toprağa, suya ve ağaca / bir dosta yaslanır gibi hayata*” mısralarıyla tamamlaması da onu kendisinden önce aynı sorunlardan mustarip olan şairlerle aynı çizgide birleştirmektedir.

3. Sonuç

Metin Turan'ın "Eskiye" şiirinde "eskiye"ler modern hayatın yıprattığı insanlar ve şehirlerdir. Modernleşme ve orantısız kentleşme neticesinde şehirlerle insanlar özlerinden uzaklaşmaktadır. Şiirdeki "eskimeyen" şeyler ise doğa ve çocukluğa/doğaya sığınma arzusudur. Doğa, bireyler ondan uzaklaşsa da varlığını sürdürmekte ve modern hayattan bunalanlara kapısını her daim açık tutmaktadır. Bu noktada büyük şehirlerdeki hayatın yıprattığı insanlar çocukluğa ve doğaya sığınma arzusu hissetmektedirler. Günümüzde "sakin şehir" yaklaşımının ivme kazanması ve "sakin şehirler" in turizmde de ön plana çıkmaya başlaması bunun bir yansımasıdır.

"Eskiye"deki "eskimeyen" üçüncü şey ise şair duyarlılığıdır. Metin Turan şair sorumluluğu ve ince bir duyarlılık ile "Eskiye"de ve diğer şiirlerinde bireylerin sorunlarını işlemeye devam etmektedir. Bu noktada yazımızın başında belirttiğimiz gibi Turan bu şiirinde ve başka şiirlerinde bireysellik toplumculuğu birleştirmekte; kendi acılarını, sevinçlerini, arzularını şiirlerinde dile getirirken aynı zamanda toplumun da sesi olmaktadır.

Kaynaklar

- Akın, G. (2021). *Deli kızın türküsü*. Hazırlayan: Raşit Çavaş. İstanbul: YKY.
- Arseven, T. (2019). "Metin Turan şiirinde toplum". *Folklor/Edebiyat*, 25(100), s. 179-194.
- Çelik, Y. (2020). "Metin Turan". *Türk Edebiyatı isimler sözlüğü*, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/metin-turan> (erişim tarihi: 09/06/2023).
- Kansu, I. (2019). "Metin Turan'a sorular". *Karşılaştırmalı Edebiyat*, 4(8), s. 89-91.
- Kısakürek, N. F. (2014). *Çile*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.
- Mutlu, B. (2019). "Metin Turan'ın şiirinin izlek örgüsü". *Folklor/Edebiyat*, 25(100), s. 143-157.
- Sivri, M. (2019). "Şair şiir buluşmasında uzamsal etki ve kentlerin dili". *Karşılaştırmalı Edebiyat*, 4(8), s. 5-18.
- Şahin, E. (2019). "Metin Turan'ın şiirlerinde sokaklar, kentler ve insanlar", *Karşılaştırmalı Edebiyat*, 4(8), s. 31-41.
- Şen, C. (2020). *Edebiyat incelemelerinde psikanaliz kullanımı*. İstanbul: Divan Kitap.
- Tarancı, C. S. (2004). *Otuz beş yaş*. Derleyen: Asım Bezirci. İstanbul: Can Yayınları.
- Turan, M. (2009). *Sokaklar kentler ülkeler*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Turan, M. (2022). *Su çılgılığı*. Ankara: Ürün Yayınları.